

Siyasette Bireysel Algı ve Seçmen Tutumları Üzerindeki Belirleyici Etmenler

Determining Factors on Individual Perception and Voter Attitudes in Politics

Mutlu Sesli¹
Ali Köroğlu¹

¹ Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi,
mutlu_sesli@hotmail.com,
alikoroglu5461@hotmail.com

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Geliş Tarihi/Received: 08.01.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 25.04.2024
Yayımlanma Tarihi/ Available Online:
08.07.2024

Öz: Bu çalışmanın odak noktası, siyaset bilgisi ile seçmen ilgilenimi arasındaki ilişkiyi analiz etmek ve siyaset bilgisini ve seçmen ilgilenimini etkileyen sosyal ve demografik faktörleri belirlemektir. Bu amaçla, Tokat ilinde yaşayan 18 yaş üstü 401 katılımcı üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonuçları, siyaset bilgisi ile seçmen ilgilenimi arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca, sosyal ve demografik faktörlerin siyaset bilgisi ve seçmen ilgilenimi üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir. Örneğin, erkeklerin siyaset bilgisi ve ilgisi kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. 50 yaş ve üzeri bireylerin siyasete olan ilgileri, orta yaş grubundakilere kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Eğitim düzeyi incelendiğinde, ilkokul/ortaokul mezunlarının ve lisans mezunlarının siyasete olan ilgilerinin, lise ve ön lisans mezunlarından daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Meslek gruplarına bakıldığında, esnafın siyaset bilgisi, işsizlerden daha yüksek bulunmuştur. Memurların ve akademisyenlerin siyasete olan ilgileri, öğrenciler ve diğer meslek gruplarına kıyasla daha düşük çıkmıştır. Siyasi ve kültürel kimliklere göre farklılıklar incelendiğinde, siyasetten uzak duran bireylerin siyaset bilgisinin, diğer kesimlere kıyasla daha düşük olduğu görülmüştür. Milli görüşçü olarak kendini tanımlayanların siyasete olan ilgileri, muhafazakar/dindar, milliyetçi ve siyasetten uzak olanlara kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca, parti tercihinin oy verme davranışını etkilediğini düşünenlerin siyasete olan ilgileri, bu etkiden bahsetmeyenlere kıyasla daha düşük bulunmuştur. Ayrıca, mevcut partisi dışında başka bir partiye oy verebileceğini belirtenlerin siyaset bilgisi ve ilgileri, başka bir partiye kesinlikle oy vermeyeceğini ifade edenlere kıyasla daha düşük bulunmuştur. Elde edilen bulgular, siyasi partilerin seçmenlere projelerini, hedeflerini ve ideolojilerini tanıtırken ve propaganda yaparken hedef kitlelerini belirleme konusunda rehberlik edebilir.

Anahtar Kelimeler: Siyaset Bilgisi, Seçmen İlgiilenimi, Oy Verme Davranışı, Kimlik, Siyasi Parti

Abstract: The focus of this study is to examine the relationship between political knowledge and voter interest and to identify the social and demographic factors influencing political knowledge and voter interest. For this purpose, a study was conducted among 401 participants aged 18 and above residing in the province of Tokat. The research findings indicate a positive relationship between political knowledge and voter interest. Additionally, it was determined that social and demographic factors have an impact on political knowledge and voter interest. For instance, men exhibit higher levels of political knowledge and interest compared to women. Individuals aged 50 and above demonstrate higher interest in politics compared to those in the middle age group. Analyzing educational levels, individuals with primary/secondary education or a bachelor's degree show lower levels of interest in politics compared to those with high school or associate degrees. In terms of occupational groups, it was observed that traders have higher political knowledge compared to the unemployed. Moreover, civil servants and academics exhibit lower interest in politics compared to students and other professional groups. Differences based on political and cultural identities highlight that individuals distant from politics have lower political knowledge compared to other segments. Those identifying themselves as adherents of national outlook display higher political interest compared to conservative/religious individuals, nationalists, and those distant from politics. Furthermore, individuals believing that their party preference influences voting behavior exhibit lower interest in politics compared to those who do not mention this effect. Also, individuals expressing the potential to vote for a party other than their current one display lower political knowledge and interest compared to those who firmly state not voting for another party. The findings obtained can guide political parties in identifying their target audiences when presenting their projects, goals, ideologies, and conducting propaganda.

Keywords: Political Knowledge, Voter Involvement, Voting Behavior, Identity, Political Party

Extended Abstract

The cornerstone of societies governed by democracy is political participation. In democratic societies, individuals contribute to the democratic system by actively engaging in political processes. Political participation is a concept that determines the attitudes and behaviors of individuals (citizens) towards the political system. Considering political participation solely as casting votes during elections would be an incomplete and inaccurate understanding. Participation encompasses a wide spectrum of attitudes and activities, ranging from simple curiosity to intense engagement. Political participation involves various methods through which individuals influence the political domain. In other words, it encapsulates an array of actions and processes, including an individual's interest in politics, voting behavior, candidacy for public office, engaging in political debates, and even remaining indifferent to political events.

Therefore, political participation varies from one individual to another, influenced by numerous factors. It differs based on an individual's socio-economic or, in other words, demographic characteristics. These differences stem from various factors such as gender, age, occupation, family background, economic status, education, and more. For instance, generally, men tend to utilize various forms of political participation more than women. Individuals with better economic status tend to be more actively involved in politics compared to those with a lesser economic advantage. Hence, political participation signifies a process and behavior that differs from person to person.

Political participation encompasses a range of attitudes and activities, from mild curiosity to intense engagement, affecting an individual's interaction with the political realm. Regular and consistent observation of the functioning of the political system creates an interest in political affairs. In other words, individuals who consider politics an essential element of their lives, find it appealing, actively participate, and perceive it as a significant aspect, tend to possess more knowledge about politics compared to others. In short, individuals who actively follow political agendas and events tend to have a higher interest in the political domain and increase their knowledge about politics. As an individual's interest in the political domain increases, their knowledge about politics also grows, directly influencing their political participation. In other words, the level of political interest and knowledge plays a pivotal role in strengthening an individual's sense of political efficacy, positively impacting political participation. The level of political interest and knowledge stands among the individual qualities that influence political participation.

The aim of this study is to examine the relationship between political knowledge and voter interest and determine the social and demographic factors influencing political knowledge and voter interest. To achieve this, a study was conducted among 401 participants aged 18 and above residing in the Tokat province. The research findings establish a positive relationship between political knowledge and voter interest. Furthermore, it is evident that social and demographic factors exert influence on political knowledge and voter interest. Men exhibit higher levels of political knowledge and interest compared to women. Individuals aged 50 and above show a higher interest in politics compared to those in the middle age group. The interest in politics is lower among individuals with primary/secondary education or a bachelor's degree compared to those with high school or associate degrees. Observing various occupational groups, traders exhibit higher political knowledge compared to the unemployed. Similarly, civil servants and academics display lower interest in politics compared to students and other professionals. Examining differences based on political and cultural identities reveals that individuals distant from politics possess lower political knowledge compared to others. Those identifying themselves as adherents of the national outlook exhibit higher interest in politics compared to those defining themselves as conservative/religious, nationalists, or distant from politics. Individuals who claim that their preference for candidates influences voting behavior exhibit lower interest in politics compared to those who state otherwise. Similarly, individuals who claim they could vote for a party

other than their current one exhibit lower political knowledge and interest compared to those who firmly state otherwise. Those who claim they consider the candidate while voting exhibit lower political knowledge and interest compared to those who consider the party and other factors. Individuals who take the leader into account exhibit lower political knowledge compared to those who consider the party. Individuals whose voting choice is always predetermined exhibit higher political knowledge and interest compared to those who decide after the candidate is chosen. These findings provide guidance to political parties in identifying their target audience while presenting their projects, goals, and ideologies to voters and conducting propaganda.

1. Giriş

Aristoteles'in "insan politik bir varlıktır" (zoon politikon) sözü, insanların siyasal topluluklar içinde yaşamasının önemini vurgulamaktadır. Bu söz, günümüz siyasi toplumlarında siyasi ilginin ve katılımın gerekliliğini ifade etmektedir. Bireyler ülke yönetiminde söz sahibi olmak istiyorlarsa siyasi aktörleri yakından takip ederek gelecekle ilgili kararlarını etki etmek için siyasal katılmada bulunmak zorundadırlar. Özellikle ekonomik istikrarın olmadığı, özgürlüklerin kısıtlandığı, vatandaşların kendilerini güvende hissetmedikleri ülkelerde siyasal katılma bu olumsuzlukları düzeltmenin en doğru ve en etkili yolu olarak görünmektedir. Vatandaşların siyasi olarak haklarını aramaları siyaset hakkındaki bilgi düzeyleri ve siyasete olan ilgileri sayesinde başarılı olacaktır. Siyasete ilgi duyan ve siyaset hakkında bilgili olan vatandaşlar karar verirken duygusal değil rasyonel hareket etme eğiliminde olacaklar ve daha sağlıklı kararlar verebileceklerdir. Siyasal ilgi ve tutum siyasal katılmanın özünde bulunmaktadır. Tabi ki bireylerdeki her siyasal ilgi ve tutum davranışı siyasal katılım davranışına dönüşmez. Fakat siyasal ilgi ve bilgi düzeyi siyasal etkinlik duygusunu güçlendiren ve siyasal katılım üzerinde olumlu bir etkiye sahip olan bireysel özelliktir (Baykal, 1970; Eser ve Ertugay, 2013; Kalaycıoğlu, 1983, Atabey ve Hasta, 2018).

Demokrasi ile yönetilen toplumların olmazsa olmazı siyasal katılmadır. Yani demokratik toplumlarda bireyler siyasal sürecin içine katılmada bulunarak aslında demokratik düzene katkı da sağlamaktadırlar. Kapani (1997: 131-132)'e göre, "siyasal katılma, toplum üyesi kişilerin (vatandaşların) siyasal sistem karşısında durumlarını tutumlarını ve davranışlarını belirleyen bir kavramdır. Bunu sadece seçimlerde oy kullanmaktan ibaret sanmak eksik ve yanlış bir anlayış olur. Katılma, basit bir meraktan yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir tutum ve faaliyet alanını kapsar". Siyasal katılma bireylerin siyasal alanı her türlü etkileme yöntemini içermektedir. Diğer bir ifadeyle siyasal katılma bireyin siyasete olan ilgisinden, oy verme davranışına, bir göreve aday olmasına, siyasal bir tartışma yapmasına hatta siyasal bir olay karşısında kayıtsız kalmasına kadar pek çok eylem ve süreci beraberinde getirmektedir. Bu nedenle siyasal katılma bireyden bireye farklılık göstermektedir. Dolayısıyla bu hususu etkileyen pek çok etmen bulunmaktadır. Siyasal katılma bireyin sosyo-ekonomik diğer bir ifadeyle demografik özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar bireyin cinsiyet, yaş, meslek, aile, ekonomik durum, eğitim vb. gibi pek çok etmenden oluşmaktadır. Örneğin genel olarak erkekler kadınlara oranla daha çok siyasal katılma biçimlerini kullanırlar. Ekonomik durumu iyi olanlar olmayanlara oranla daha çok siyasetin içinde olabilmektedirler (Kalaycıoğlu, 1983). Dolayısıyla siyasal katılma bireyden bireye değişen bir sürece ve davranışa işaret etmektedir.

Dahl'a (1963) göre, siyasal katılmanın birbiriyle bağlantılı dört boyutu vardır. Bunlar; siyasi gelişmeleri takip etmeyi içeren ilgi, siyasi olaylara değer verme, olaylar hakkında bilgi sahibi olma ve siyasi olaylara aktif olarak katılma gibi eylemleri içerir. Bireyin siyasal sistemin işleyişinden siyasi kararlar alınmasını düzenli ve sürekli olarak izlemesi siyasal olana ilgisi olduğu düşüncesini doğurmaktadır. Diğer bir ifadeyle siyaseti önemli bir unsur olarak gören ve hayatının bir parçası olduğunu iddia eden, siyaseti çekici olarak görüp içinde yer alan bireylerin siyasete ilgileri olduğundan siyaset hakkında bilgileri de diğer bireylere oranla fazla olacaktır. Kısaca siyasi gündem ve olayları takip eden bireylerde siyasal alana yönelik ilgi canlı olmakta ve bu durum siyasetle ilgili bilgi düzeyini artırmaktadır. Dolayısıyla

bireyin siyasal olana ilgisi artıkça siyaset ile bilgisi de artmakta ve bu durum doğrudan bireyin siyasal katılımını da etkilemektedir. Diğer bir deyişle siyasal ilgi ve bilgi düzeyi bireyin siyasal etkinlik duygusunu güçlendirerek siyasal katılım üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Siyasal ilgi ve bilgi düzeyi siyasal katılımı etkileyen bireysel nitelikler arasında yer almakta ve bu durum bireylerin algı düzeyine göre de farklılaşmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı Tokat ilinde yaşayan 18 yaş üstü bireylerin demografik özelliklerinin siyaset hakkında bilgi düzeylerini ve siyasetle ne kadar ilgili olduklarına etkisini belirlemektir. Bir başka ifadeyle çalışmanın amacı Tokat ilinde yaşayan 18 yaş üstü bireylerin siyaset bilgisi ve seçmen ilgilenimi arasındaki ilişkiyi incelemek ve siyaset bilgisi ile seçmen ilgilenimi üzerinde etkili olan sosyal ve demografik faktörleri belirlemektir. Araştırmanın evrenini Tokat ilinde yaşayan 18 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Örneklem bu evren içerisinde kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 401 katılımcıdan oluşmaktadır.

2. Örneklem

Araştırmada kolayda örnekleme yönteminin seçilme nedeni maliyet ve zaman konusunda tasarruf sağlama amacıdır. Literatür incelendiğinde bir araştırmanın örneklem büyüklüğünün 300-500 arasında olması gerektiğini ifade eden kaynaklar (Gegez, 2007) olduğu gibi ölçekte yer alan ifade sayısının dört katını yeterli gören kaynaklara da rastlanmaktadır (MacCallum vd., 2011). Bunun yanı sıra örneklem büyüklüğü hesaplama yöntemiyle de 0,05 hata payı ve 0,95 güven aralığında bir milyonluk bir evrende 384 sayısının yeterli bir büyüklük olduğu hesaplanmaktadır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Tokat ilinin nüfusunun yaklaşık 600.000 olduğu düşünüldüğünde yapılan hesaplama göre örneklem büyüklüğünün 384 olması yeterli görülmektedir. Dolayısıyla araştırmanın örneklem büyüklüğü olan 401 sayısının yeterli olduğu söylenebilir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırma Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 01-32 karar sayılı ve 12.01.2023 tarihli kurul kararıyla etik açıdan uygun bulunmuştur. Oluşturulan anket iki adet anketör aracılığıyla şehirde insan yoğunluğunun fazla olduğu bölgelerde katılımcılara uygulanmıştır. Anketörler saha çalışmasına çıkmadan önce anket hakkında bilgilendirilmişlerdir. Oluşturulan anket 30.06.2023-30.11.2023 tarihleri arasında katılımcılara uygulanmıştır. Yapılan inceleme sonrasında elde edilen 401 verinin tamamı araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmaya katılanlara ait demografik bilgiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1

Demografik Bilgiler

Değişken	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	165	41
	Erkek	236	59
Yaş	18-25	92	23
	26-33	79	20
	34-41	137	34
	42-49	62	15
	50 ve Üzeri	31	8
Gelir	11500 TL ve Altı	41	10
	11501 TL-16500 TL	96	24
	16501 TL-21500 TL	93	23
	21501 TL-26500 TL	70	18
	26501 TL ve Üzeri	101	25
Eğitim	İlkokul/Ortaokul	10	2
	Lise	97	24
	Ön Lisans	55	14
	Lisans	168	42
	Lisansüstü	71	18

Meslek	Memur	131	33
	İşçi	79	20
	İşsiz	17	4
	Esnaf	34	8
	Öğrenci	67	17
	Akademisyen	31	8
	Diğer	42	10
Siyasi ve Kültürel Tanımlama	Muhafazakar/Dindar	66	16
	Milli Görüşçü	107	27
	Milliyetçi	92	23
	Atatürkçü	55	14
	Sosyalist	13	3
	Sosyal Demokrat	22	5
	Liberal	11	3
Etnik Köken	Demokrat	35	9
	Türk	326	81
	Kürt	28	7
Partilerin Aday Tercihi Oy Verme Davranışınızı Etkiler mi?	Diğer	47	12
	Evet	291	73
	Hayır	57	14
Partinizin Adayını Benimsemiyorsanız Başka Partiye Oy Verir misiniz?	Kararsızım	53	13
	Evet	153	38
	Hayır	158	40
Oy Verirken Sizin İçin Hangisi Daha Önemlidir?	Kararsızım	90	22
	Lider	155	39
	Parti	86	21
	Aday	127	32
Oy Verme Kararınız Ne Zaman Netleşir?	Diğer	33	8
	Adaylar Belirlendikten	191	48
	Sonra		
	Oy Vereceğim Parti Her Zaman Bellidir	131	33
	Seçim Kampanyalarını Takip Ettikten Sonra	38	9
	Seçimden Bir-İki Gün Önce	12	3
Sandık Başında	29	7	
Total	401	100	

Tablo 1 incelendiğine katılımcıların %41'inin kadın, %59'unun ise erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğu (%34) 31-41 yaş aralığındadır. Asgari ücretin üstünde gelire sahip olanların oranı birbirine oldukça yakındır. Eğitim durumları incelendiğinde çoğunluğun lisans mezunlarından (%42) oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların çoğu (%33) memur olarak görev yapmaktadır. Katılımcıların kendilerini siyasi ve kültürel olarak nasıl tanımladıkları incelendiğinde çoğunluğun kendisini Milli Görüşçü (%27) veya Milliyetçi (%23) olarak tanımladığı görülmektedir. Katılımcıların çoğu etnik köken açısından kendini Türk olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların önemli bir kısmı partilerin aday tercihlerinin oy verme davranışlarını etkileyeceğini belirtmektedir. Partinizin adayını benimsemiyorsanız başka partiye oy verir misiniz sorusuna evet cevabı verenlerle (%38) hayır cevabı verenlerin (%40) oranı birbirine yakındır. Katılımcıların çoğu oy verirken önemsendiği faktörün lider (%39) olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların önemli bir kısmı oy verme kararını aday belirlendikten sonra (%48) verdiğini belirtmektedir. Oy vereceği partinin her zaman belli olduğunu söyleyenlerin oranı da (%33) oldukça yüksektir.

3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Oluşturulan anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, gelir vb.) ve seçmen davranışlarını (oy vermeye ne zaman karar verdiği, partinin aday tercihinin oy verme davranışını etkileyip etkilemediği vb.) belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise katılımcıların siyaset bilgisi ve siyasetle ne kadar ilgilendiklerini belirlemeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Katılımcıların siyaset hakkındaki bilgileri ve siyasetle ilgilenme düzeylerini belirlemek amacıyla Özbek ve Mergener'in (2019), O'Case ve Pecotich'in (2005) çalışmasından uyarladıkları subjektif bilgi ve seçmen ilgilenimi ölçekleri kullanılmıştır. Subjektif bilgisi ölçeği dört ifadeden, seçmen ilgilenimi ölçeği ise altı ifadeden oluşmaktadır. Ölçekler beşli likert tipinde hazırlanmıştır.

4. Analizler

4.1. Normallik testi

Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla normallik testi gerçekleştirilmiştir. Normal dağılımı belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alınmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ve +2 aralığında olması verilerin normal dağıldığı anlamına gelmektedir (George ve Mallery, 2010). Tablo 2'de katılımcıların araştırmada yer alan değişkenlere yönelik algılarının ortalaması ve ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerleri gösterilmektedir.

Tablo 2

Aritmetik Ortalamalar ve Normallik Testi Sonuçları

	Ort.	S.S.	Çarpıklık	Basıklık	Subjektif Bilgi	Seçmen İlgilenimi
Subjektif Bilgi	3,33	0,90	-0,266	-0,455	1	
Seçmen İlgilenimi	3,24	1,05	-0,212	-0,946	0,652*	1

*p<0,05

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların siyaset hakkında bilgilerinin ve siyasete olan ilgilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde ise her iki değer de -2 ve +2 aralığında olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar elde edilen verilerin normal dağıldığı, dolayısıyla parametrik testlerin yapılmasının uygun olduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca yapılan korelasyon analizi sonucunda subjektif siyaset bilgisi ve seçmen ilgilenimi arasında orta düzey pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

4.2. Faktör analizi

Araştırmada yer alan ölçeklerin Türkçe geçerlilikleri daha önceden test edildiğinden bu araştırmada açıklayıcı faktör analizi (AFA) yapılmamış sadece doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir (Gürbüz ve Şahin, 2017: 317). DFA sonucunda elde edilen uyum değerleri Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3

Uyum İyiliği Değerleri

	$\Delta\chi^2/df$	RMSEA	GFI	NFI	CFI	IFI	RFI	TLI
Kabul Edilebilir Değerler	≤ 5	$\leq 0,08$	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$
Mevcut Değerler	3,393	,077	,95	,96	,97	,97	,94	,96

Tablo 3 incelendiğinde elde edilen uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu görülmektedir.

4.3. Güvenilirlik analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliklerini test etmek için Cronbach Alpha katsayıları dikkate alınmıştır. Güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4

Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Subjektif Bilgi	4	0.858
Seçmen İlgilenimi	6	0.908

Ölçeklerin Cronbach Alpha katsayılarının 0,80 üzerinde olması ölçeklerin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu anlamına gelmektedir (Karagöz, 2019: 1003). Tablo 4 incelendiğinde araştırmada kullanılan ölçeklerin yüksek güvenilirlik düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

5. Bulgular

5.1. Katılımcıların demografik özelliklerine göre siyaset bilgisi ve siyasete ilgisine yönelik farklılıklar

5.1.1. Cinsiyete göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için Bağımsız Örneklem T-Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5

Cinsiyete Göre Farklılıklar

Ölçek	Cinsiyet	Ort.	S.S.	N	p
Subjektif Bilgi	Kadın	3,02	0,99	165	0,00
	Erkek	3,54	0,86	236	
Seçmen İlgilenimi	Kadın	3,11	1,08	165	0,04
	Erkek	3,33	1,01	236	

Tablo 5 incelendiğinde kadınların ve erkeklerin siyasetle ilgili subjektif bilgileri ve siyasetle ilgilenme düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Erkeklerin siyasetle ilgili subjektif bilgileri ve siyasetle ilgilenme düzeyleri kadınlara kıyasla daha yüksektir.

5.1.2. Yaş grubuna göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin yaş gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6*Yaş Grubuna Göre Farklılıklar*

Ölçek	Yaş Grubu	Ort	S.S.	N	p	Mean Differences
Subjektif Bilgi	a-18-25	3,21	0,94	92	0,22	
	b-26-33	3,25	0,86	79		
	c-34-41	3,33	0,95	137		
	d-42-49	3,44	1,00	62		
	e-50 ve Üzeri	3,63	1,00	31		
Seçmen İlgilenimi	a-18-25	3,44	0,95	92	0,00	e>b
	b-26-33	3,04	1,01	79		e>c
	c-34-41	3,06	1,09	137		e>d
	d-42-49	3,24	0,98	62		
	e-50 ve Üzeri	3,91	1,02	31		

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların siyaset bilgilerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı siyasetle ilgilenme düzeylerinin ise anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. 50 yaş ve üzeri katılımcıların siyasetle ilgilenme düzeyleri 26-33, 34-41 ve 42-49 yaş gruplarındaki katılımcılara kıyasla daha yüksektir.

5.1.3. Eğitim durumuna göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7*Eğitim durumuna Göre Farklılıklar*

Ölçek	Mezuniyet	Ort	S.S.	N	p	Mean Differences
Subjektif Bilgi	a-İlkokul/Ortaokul	2,95	1,26	10	0,06	
	b-Lise	3,23	0,88	97		
	c-Ön Lisans	3,63	0,86	55		
	d-Lisans	3,28	0,98	168		
	e-Lisansüstü	3,40	0,97	71		
Seçmen İlgilenimi	a-İlkokul/Ortaokul	2,50	1,18	10		d<b
	b-Lise	3,53	0,85	97		d<c

c-Ön Lisans	3,51	0,93	55	0,00	a<b
d-Lisans	3,04	1,08	168		a<c
e-Lisansüstü	3,21	1,14	71		

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların siyaset bilgilerinin eğitim durumlarına göre farklılaşmadığı siyasetle ilgilenme düzeylerinin ise anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. İlkokul/Ortaokul mezunlarının ve lisans mezunlarının siyasetle ilgilenme düzeyleri lise ve ön lisans mezunlarına kıyasla daha düşüktür.

5.1.4. Gelir durumuna göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin gelir durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8

Gelir Durumuna Göre Farklılıklar

Ölçek	Gelir Durumu	Ort	S.S.	N	p	Mean Differences
Subjektif Bilgi	a-11500 TL ve Altı	3,12	0,94	41	0,07	
	b-11501 TL-16500 TL	3,17	0,92	96		
	c-16501 TL-21500 TL	3,34	0,90	93		
	d-21501 TL-26500 TL	3,52	0,98	70		
	e-26501 TL ve Üzeri	3,42	0,99	101		
Seçmen İlgilenimi	a-11500 TL ve Altı	3,23	1,00	41	0,88	
	b-11501 TL-16500 TL	3,17	0,98	96		
	c-16501 TL-21500 TL	3,27	1,13	93		
	d-21501 TL-26500 TL	3,34	1,09	70		
	e-26501 TL ve Üzeri	3,22	1,03	101		

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların siyaset bilgilerinin ve siyasetle ilgilenme düzeylerinin gelir durumlarına göre farklılaşmadığı görülmektedir.

5.1.5. Mesleğe göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin mesleklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9*Mesleğe Göre Farklılıklar*

Ölçek	Meslek	Ort	S.S.	N	p	Mean Differences
Subjektif Bilgi	a-Memur	3,25	0,98	131	0,02	d>c
	b-İşçi	3,42	0,87	79		
	c-İşsiz	2,76	1,09	17		
	d-Esnaf	3,65	0,83	34		
	e-Öğrenci	3,35	0,90	67		
	f-Akademisyen	3,10	1,08	31		
	g-Diğer	3,51	0,93	42		
Seçmen İlgilenimi	a-Memur	2,94	1,02	131	0,00	a<e a<g f<e f<g
	b-İşçi	3,32	1,13	79		
	c-İşsiz	2,93	1,08	17		
	d-Esnaf	3,42	0,82	34		
	e-Öğrenci	3,65	0,78	67		
	f-Akademisyen	2,88	1,20	31		
	g-Diğer	3,60	1,04	42		

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların siyaset bilgilerinin ve siyasetle ilgilenme düzeylerinin mesleklerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Esnaflarla işsizlerin siyaset bilgileri arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Esnafların siyasetle ilgili bilgi düzeyleri işsiz olanlara kıyasla daha yüksektir. Memur, öğrenci, akademisyen ve diğer meslek gruplarındakiler arasında ise siyasetle ilgilenme düzeyleri açısından anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Memur ve akademisyenlerin siyasetle ilgileri öğrenciler ve diğer meslek gruplarındakilere kıyasla daha düşüktür.

5.1.6. Siyasi ve kültürel tanımlamaya göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin siyasal ve kültürel kimliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10*Siyasi ve Kültürel Tanımlamaya Göre Farklılıklar*

Ölçek	Siyasi ve Kültürel Tanımlama	Ort	S.S.	N	p	Mean Differences
Subjektif Bilgi	a-Muhafazakar/Dindar	3,31	1,02	66	0,00	
	b-Milli Görüşçü	3,56	0,87	107		h<a
	c-Milliyetçi	3,32	0,88	92		h<b
	d-Sosyalist	3,28	0,91	55		h<c
	e-Atatürkçü	3,03	1,02	13		h<d
	f-Sosyal Demokrat	3,37	0,82	22		h<e
	g-Liberal	3,81	1,03	11		
	h-Apolitik	2,66	1,03	35		
Seçmen İlgiilenimi	a-Muhafazakar/Dindar	3,04	1,05	66	0,00	
	b-Milli Görüşçü	3,62	0,94	107		b>a
	c-Milliyetçi	3,05	1,10	92		b>c
	d-Sosyalist	3,17	1,10	55		b>h
	e-Atatürkçü	3,18	0,90	13		
	f-Sosyal Demokrat	3,17	0,97	22		
	g-Liberal	3,67	1,03	11		
	h-Apolitik	2,95	0,99	35		

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların siyaset bilgilerinin ve siyasetle ilgilenme düzeylerinin siyasal ve kültürel kimliklerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Apolitik olanların siyaset bilgileri muhafazakar/dindar, milli görüşçü, milliyetçi, sosyalist ve Atatürkçülere kıyasla daha düşüktür. Milli görüşçülerin siyasetle ilgilenme düzeyi muhafazakar/dindar, milliyetçi ve apolitik olanlara kıyasla daha yüksektir.

5.1.7. Etnik kökene göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin etnik kökenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 11'de gösterilmektedir.

Tablo 11*Etnik Kökene Göre Farklılıklar*

Ölçek	Etnik Köken	Ort	S.S.	N	p	Mean Differences
Subjektif Bilgi	a-Türk	3,30	0,94	326	0,40	
	b-Kürt	3,54	0,99	28		
	c-Diğer	3,38	1,02	47		
Seçmen İlgilenimi	a-Türk	3,20	1,06	326	0,23	
	b-Kürt	3,38	1,10	28		
	c-Diğer	3,45	0,96	47		

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların siyaset bilgilerinin ve siyasetle ilgilenme düzeylerinin etnik kökenlerine göre farklılaşmadığı görülmektedir.

5.1.8. Aday tercihinin oy verme davranışını etkileyip etkilememesine göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin partilerin aday tercihlerine yönelik tutumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 12*Aday Tercihinin Oy Verme Davranışını Etkileyip Etkilememesine Göre Farklılıklar*

Ölçek	Aday Tercihi Oy Verme Davranışınızı Etkiler mi?	Ort.	S.S.	N	p
Subjektif Bilgi	Evet	3,36	0,95	291	0,26
	Hayır	3,51	0,80	57	
Seçmen İlgilenimi	Evet	3,20	1,04	291	0,00
	Hayır	3,65	1,00	57	

Tablo 12 incelendiğinde partilerin aday tercihlerinin oy verme davranışını etkilediğini söyleyenlerle, etkilemediğini söyleyenlerin siyasetle ilgili bilgileri arasında anlamlı farklılıklar bulunmadığı anca siyasetle ilgi düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Partilerin aday tercihlerin oy verme davranışını etkilemediğini söyleyenlerin siyasetle ilgi düzeyleri etkilemediğini söyleyenlere kıyasla daha yüksektir.

5.1.9. Başka partiye oy verme durumuna göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin mevcut partileri dışında başka bir partiye oy verip vermeme durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 13’te gösterilmektedir.

Tablo 13*Başka Partiye Oy Verme Durumuna Göre Farklılıklar*

Ölçek	Mevcut Partiniz Dışında Başka Bir Partiye Oy Verir misiniz?	Ort.	S.S.	N	p
Subjektif Bilgi	Evet	3,26	0,88	153	0,00
	Hayır	3,56	0,87	158	
Seçmen İlgilenimi	Evet	3,02	1,01	153	0,00
	Hayır	3,63	0,94	158	

Tablo 13 incelendiğinde katılımcıların siyaset hakkındaki bilgilerinin ve siyasetle ilgilenme düzeylerinin mevcut partileri dışında başka bir partiye oy verip vermeme durumuna göre farklılaştığı görülmektedir. Mevcut partileri dışında başka bir partiye oy verebileceğini söyleyenlerin siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasetle ilgilenme düzeyleri başka partiye oy vermeyeceğini söyleyenlere kıyasla daha düşüktür.

5.1.10. Oy verirken göz önünde bulundurulan faktöre göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin oy verme davranışlarında belirleyici olan faktöre göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 14'te gösterilmektedir.

Tablo 14*Oy Verirken Göz Önünde Bulundurulan Faktöre Göre Farklılıklar*

Ölçek	Faktör	Ort	S.S.	N	p	Mean Differences
Subjektif Bilgi	a-Lider	3,26	0,94	155	0,00	c<b
	b-Parti	3,70	0,73	86		c<d
	c-Aday	3,08	1,04	127		a<b
	d-Diğer	3,64	0,82	33		
Seçmen İlgilenimi	a-Lider	3,13	1,00	155	0,00	c<b
	b-Parti	3,70	0,94	86		c<d
	c-Aday	3,00	1,10	127		
	d-Diğer	3,45	0,93	33		

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların siyaset hakkındaki bilgilerinin ve siyasetle ilgilenme düzeylerinin oy verme davranışlarında belirleyici olan faktöre göre farklılaştığı görülmektedir. Oy verirken partilerin gösterdikleri adayı dikkate aldığını belirtenlerin siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasetle ilgilenme düzeyleri oy verirken partinin liderini veya diğer faktörleri göz önünde bulundurduğunu belirtenlere kıyasla daha düşüktür. Oy verirken partinin liderini dikkate aldığını belirtenlerin siyaset bilgileri de oy verirken partiyi dikkate aldığını söyleyenlere kıyasla daha düşüktür.

5.1.11. Oy vermeye karar verme zamanına göre farklılıklar

Katılımcıların siyaset hakkında bilgi düzeyleri ve siyasete yönelik ilgilerinin oy vermeye karar verme zamanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için One-Way ANOVA yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 15'te gösterilmektedir.

Tablo 15

Oy Vermeye Karar Verme Zamanına Göre Farklılıklar

Ölçek	Karar Verme Zamanı	Ort	S.S.	N	p	Mean Differences
Subjektif Bilgi	a-Adaylar Belirlendikten Sonra	3,18	0,98	191	0,02	a<b
	b-Oy Vereceğim Parti Her Zaman Bellidir	3,54	0,83	131		
	c-Seçim Kampanyalarını Takip Ettikten Sonra	3,24	1,02	38		
	d-Seçimden Bir-İki Gün Önce	3,46	0,88	12		
	e-Sandık Başında	3,40	1,05	29		
Seçmen İlgilenimi	a-Adaylar Belirlendikten Sonra	3,00	0,98	191	0,00	a<b
	b-Oy Vereceğim Parti Her Zaman Bellidir	3,59	1,01	131		
	c-Seçim Kampanyalarını Takip Ettikten Sonra	3,18	1,10	38		
	d-Seçimden Bir-İki Gün Önce	3,28	0,95	12		
	e-Sandık Başında	3,26	1,25	29		

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların siyaset hakkındaki bilgilerinin ve siyasetle ilgilenme düzeylerinin oy vermeye karar verme zamanlarına göre farklılaştığı görülmektedir. Oy vermeye aday belirlendikten sonra karar verenlerin siyaset hakkındaki bilgileri ve siyasetle ilgilenme düzeyleri oy vereceği parti her zaman belli olanlara kıyasla daha düşüktür.

6. Sonuç

Siyaset bilgisi ve seçmen ilgilenimi arasındaki ilişkiyi incelemek ve siyaset bilgisi ile seçmen ilgilenimi üzerinde etkili olan sosyal ve demografik faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada ilk olarak subjektif siyaset bilgisi ile seçmen ilgilenimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda subjektif siyaset bilgisi ile seçmen ilgilenimi arasında pozitif yönlü orta düzey bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu siyaset ilgilenimi ile subjektif bilgi algısı arasında pozitif ilişki olduğunu tespit eden Boyraz (2019) ile Özbek ve Mergener (2019) yaptığı çalışmalarla benzerdir.

İkinci aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların subjektif

siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre erkeklerin siyaset hakkındaki subjektif bilgileri ve siyasete ilgileri kadınlara kıyasla daha yüksektir. Boyraz ve Şen, 2018; Coffe ve Bolzendahl, 2010; Ereş, 2006; Güldü ve Ersoy-Kart, 2009 erkeklerin siyasetle ilgilenim düzeyinin kadınlardan daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Kaya (2013) sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yaptığı mülakatta kadın öğretmen adaylarının çoğunun siyasete ilgi duymadıklarını tespit etmiştir. Yine aynı çalışmada ulaşılan sonuca göre kadın öğretmen adaylarının çoğu kendisinin siyaset hakkında yeterli düzeyde bilgili olmadığını düşünmektedir. Kadınların ve erkeklerin ilgi alanları birbirlerinden farklı olabilmektedir. Bu farklı alanlardan biri de siyaset olarak görünmektedir. Kadınlar erkeklere kıyasla siyasete daha az ilgi duymaktadır. Ayrıca Türk toplumu ataerkil yapıda bir toplum olduğundan erkek ailenin geçiminden kendisini tek başına sorumlu hissetmektedir. Bu nedenle geçim kaygısıyla siyaset ve ekonomiye ilgi gösterebilmektedir. Bunun bir sonucu olarak da gelişmeleri yakından takip etme ihtiyacı hissedebilmektedir. Yine ataerkil bir toplum olmanın bir sonucu olarak ev işleri, çocukların yetiştirilmesi vb. konular kadınların kendilerini sorumlu hissettikleri alanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle kadınların ilgisi siyasetten ziyade bu alanlara yönelik olmaktadır. Tüm bu faktörlerin bir sonucu olarak kadınların siyasete ilgilerinin düşük olması onların siyaset hakkındaki bilgilerinin de az olmasına yol açabilmektedir.

Üçüncü aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin yaş gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların seçmen ilgileniminin yaş gurubuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ancak subjektif siyaset bilgilerinin yaş grubuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Buna göre 51 yaş ve üstündeki katılımcıların siyasete ilgileri 18-25 yaş arası katılımcılar dışındaki tüm yaş gruplarına kıyasla daha yüksektir. Katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ise tüm yaş gruplarında orta düzeyde ve birbirine yakındır. Özellikle çalışmanın yapıldığı dönemde Emeklilikte Yaşa Takılanların (EYT) gündemde olması ve bu gruptakilerin genellikle yaş ortalamasının yüksek olması vb. faktörler 51 yaş üstündekilerle orta yaş grubundakilerin siyasete ilgileri arasındaki farkı açıklamakta yol gösterici olabilir. EYT ile ilgili karar çıkmasını bekleyen üst yaş grubundakiler özellikle bu dönemde siyasete daha fazla ilgi göstermeye başlamıştır. 18-25 yaş arasındakiler ise genellikle üniversite öğrencileri veya yeni mezun olmuş katılımcılardan oluşmaktadır. Dolayısıyla bu gruptakiler de iş bulma ve geleceğini kurma kaygısıyla siyasete ilgi göstermektedir. Bu gruptakilerle 51 yaş ve üzerindekiiler arasında siyasete ilgi konusunda farklılık olmamasının sebebi de bu olabilir. Bu iki yaş grubundakilerin siyasete olan ilgileri onların siyaset hakkındaki bilgi düzeylerinin de yüksek olmasını sağlamaktadır. Çalışmanın sonuçları siyasal katılma açısından yaşın ilerlemesi ile siyasal katılımın arttığını ifade eden Kalaycıoğlu, 1983, Kışlalı, 2005; Tatar, 2003 çalışmaları ile benzerlik göstermektedir.

Dördüncü aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların seçmen ilgileniminin eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ancak subjektif siyaset bilgilerinin eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Buna göre ilkökul/ortaokul mezunları ile lisans mezunlarının siyasete ilgileri lise ve ön lisans mezunları katılımcılara kıyasla daha düşüktür. Katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ise tüm eğitim kategorilerinde orta düzeyde ve birbirine yakındır. İlkokul/ortaokul mezunları gerek sosyal medya olsun gerek internet olsun siyasi gelişmeleri takip edebilecekleri birçok unsuru kullanma konusunda diğer eğitim kademelerindekilere kıyasla daha az bilgi sahibi olabilirler. Bu nedenle bu kişilerin siyasetle ilgisi diğerlerinden düşük olabilir. Ancak lisans mezunlarının siyasete ilgisinin lise ve ön lisans mezunlarından düşük olması normal bir durum değildir. Bu durum araştırmanın gerçekleştirildiği örneklemle alakalı olabilir. Lisans mezunlarının gelir seviyesi yüksek işlerde çalışmaları, ekonomik gerekçeyle işten çıkarılma kaygısı gibi kaygılarının olmaması, ideolojik taraflarının bulunmaması vb. faktörler onların siyasetle çok fazla ilgilenmemesini sağlayabilir. Ancak bu çalışmada böyle bir analiz gerçekleştirilmemiştir. Dolayısıyla bu araştırmanın örnekleme ile ilgili de böyle bir genelleme

yapılmamaktadır. Bu bulgular genel olarak siyasal ilgi ve katılımı etkileyen faktörlerden en belirleyici olanın eğitim olduğu ortaya araştırmaları ile ortaya koyan Almond ve Verba, 1963; Baykal, 1970; Emler ve Frazer, 1999; Huntington ve Dominguez, 1975; Verba vd., 1971;; Kalaycıoğlu, 1983; Cansever, 2023 çalışmaları ile benzer sonuçlar içermektedir.

Beşinci olarak katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin gelir durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların seçmen ilgileniminin ve subjektif siyaset bilgilerinin gelir durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Buna göre katılımcıların siyasete ilgileri ve subjektif siyaset bilgileri tüm gelir gruplarında orta düzeyde ve birbirine yakındır. Şahin ve Ergen (2016) seçmen ilgileniminin gelir durumuna göre farklılaşmadığını tespit etmiştir.

Altıncı aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin mesleklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin mesleklerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre esnafların subjektif siyaset bilgileri işsizlerin subjektif siyaset bilgisine kıyasla daha yüksektir. Siyasete ilgi incelendiğinde öğrencilerin ve diğer meslek grubundakilerin siyasete ilgisinin memur ve akademisyenlerin siyasete ilgisine kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular Kışlalı, 2005; Tatar, 2003 çalışmaları ile benzer sonuçlar içermektedir.

Yedinci aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin kendilerini siyasi ve kültürel olarak nasıl tanımladığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin siyasi ve kültürel tanımlamaya göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre kendisini apolitik olarak tanımlayanların subjektif siyaset bilgileri kendilerini muhafazakâr/dindar, milli görüşçü, milliyetçi, sosyalist ve Atatürkçü olarak tanımlayanların subjektif siyaset bilgisine kıyasla daha yüksektir. Siyasete ilgi incelendiğinde kendisini milli görüşçü olarak tanımlayanların siyasete ilgisinin kendisini muhafazakâr/dindar, milliyetçi ve apolitik olarak tanımlayanların siyasete ilgisine kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sekizinci aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin etnik kökenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların seçmen ilgileniminin ve subjektif siyaset bilgilerinin etnik kökenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Buna göre kendisini Türk, Kürt ve diğer şekilde tanımlayanların hepsinin siyasete ilgileri ve subjektif siyaset bilgileri orta düzeyde ve birbirine yakındır.

Sonraki aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin partilerin aday tercihlerinin oy verme davranışı üzerindeki etkilerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların seçmen ilgileniminin partilerin aday tercihlerinin oy verme davranışı üzerindeki etkilerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ancak subjektif siyaset bilgilerinin partilerin aday tercihlerinin oy verme davranışı üzerindeki etkilerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Buna göre partilerin aday tercihi oy verme davranışım üzerinde etkili değildir diyenlerin siyasete ilgileri partilerin aday tercihi oy verme davranışım üzerinde etkilidir diyenlere kıyasla daha yüksektir. Katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ise her iki grupta da orta düzeyde ve birbirine yakındır.

Sonraki aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin başka partiye oy verip vermeme durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin başka partiye oy verip vermeme durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre başka partiye oy vermem diyenlerin subjektif siyaset bilgileri ve siyasete ilgileri başka partiye oy verebileceğini söyleyenlere kıyasla daha yüksektir.

Sonraki aşamada katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin oy verirken göz önünde bulundurdıkları faktörlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin oy verirken göz önünde bulundurdıkları faktörlere göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre oy verirken aday göz önünde bulunduranların subjektif siyaset bilgileri partiyi ve diğer faktörleri göz önünde bulunduranlara kıyasla daha düşüktür. Aynı zamanda oy verirken lideri göz önünde bulunduranların subjektif siyaset bilgileri de partiyi göz önünde bulunduranlara kıyasla daha düşüktür. Oy verirken aday göz önünde bulunduranların siyasete ilgileri de partiyi ve diğer faktörleri göz önünde bulunduranlara kıyasla daha düşüktür.

Son olarak katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin oy vermeye karar verme zamanına göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların subjektif siyaset bilgileri ve seçmen ilgileniminin oy vermeye karar verme zamanına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre oy vereceği parti her zaman belli olanların subjektif siyaset bilgileri ve siyasete ilgileri adaylar belirlendikten sonra oy vermeye karar verenlere kıyasla daha yüksektir.

Kaynakça

- Aristoteles. (2013). *Politika* (F. Akderin, Çev.). Say Yayınları.
- Atabey, G. ve Hasta, D. (2018). Siyasal katılım, siyasal yeterlik ve toplumsal cinsiyet. *Nesne*, 6(13), 484-516.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The civic culture, political attitudes and democracy in five nations*. Princeton University Press.
- Baykal, D. (1970). Siyasal katılma: bir davranış incelemesi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No:302, Sevinç Matbaası.
- Boyraz, E. (2019). Siyaset Kurumunun Tüketicisi Olarak Seçmen: Oy Verme Davranışının Dinamiklerinin Tüketici Davranışı Perspektifinden İncelenmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 6(34), 779-794.
- Boyraz, E., & Şerife, Ş. E. N. (2018). Ağzıyla Kuş Tutma İmkan Sızlığı Üzerine: Siyasal Tutundurmaya İlişkin Seçmen Algılarına Tüketici Şüpheliği Perspektifinden Bir Bakış. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14(3), 851-866.
- Cansever, N. (2023). Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Eğitiminin Siyasal İlgi ve Katılım Düzeyine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Yükseköğretim Dergisi*, 13(3), 367-380. doi: 10.53478/yuksekogretim.1190042.
- Coffé, H. ve Bolzendahl, K. (2010). Same game, different rules? gender differences in political participation. *Sex Roles*, 62(5), 318-333.
- Dahl, R. A. (1963). *Modern political analysis*. Prentice-Hall.
- Emler, N., & Frazer, E. (1999). Politics: The education effect. *Oxford Review of Education*, 25(1- 2), 251-275.
- Ereş, F. (2006). Türkiye’de kadının statüsü ve yansımaları. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 40-52.
- Eser, H. B. ve Ertugay, F. (2013). Bireycilik-toplulukçuluk değerleri ile algılanan siyasal öz yeterlilik arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma: Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi örneği. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 221-244.
- Gegez, A. E. (2007). *Pazarlama Araştırmaları*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 17.0 Update*. 10. Baskı, Boston: Pearson.
- Güldü, Ö. ve Ersoy-Kart, M. (2009). Toplumsal cinsiyet rolleri ve siyasal tutumlar: Sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(3), 98-116.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Huntington, S. P., & Dominguez, J. J. (1975). Siyasal gelişme (E. Özbudun, Çev.). *Siyasi İlimler Derneği Yayınları*.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). Karşılaştırmalı siyasal katılma, siyasal eylemlerin kökenleri üzerine bir inceleme. Güray Matbaası, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları
- Kapani, M. (1997). *Politika Bilimine Giriş*. 13. Baskı, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Karagöz, Y. (2019). *SPSS-AMOS-META Uygulamalı İstatistiksel Analizler*. Ankara: Nobel Yayın.

- Kaya, B. (2013). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Vatandaşlık Algıları İle Politik İlgi Ve Katılımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kışlalı, A. T. (2005). *Siyaset bilimi* (11. Basım). İmge Yayınevi.
- Maccallum, R. C., Widaman, K. F., Preacher, K. J., & Hong, S. (2001). Sample Size in Factor Analysis: The Role of Model Error. *Multivariate Behavioral Research*, 36(4), 611-637.
- O'Cass, A., & Pecotich, A. (2005), The Dynamics of Voter Behavior and Influence Processes in Electoral Markets: A Consumer Behavior Perspective, *Journal of Business Research*, 58, 406-413.
- Özbek, V., & Mergener, U. (2019). Seçmen Sadakatini Etkileyen Faktörler: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(5), 1967-1988.
- Şahin, Ö. E., & Ergen, A. (2016). Kitle iletişim araçları kullanım amaçlarının siyasi ilgilenim üzerine etkisi. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 13, 1-19.
- Tatar, T. (2003). Malatya'da siyasi katılım: Karşılaştırmalı bir analiz. *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 331-350.
- Verba, S., Nie, N. H., & Kim, J. (1971). *The modes of democratic participation: A cross-national comparison*, Sage Publications.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Makale Bilgi Formu

Yazar(lar)ın Notları: Bu çalışmanın özeti 2-4 kasım 2023 tarihlerinde Diyarbakır Dicle Üniversitesi'nde düzenlenen 1. Uluslararası Kentsel ve Bölgesel Kalkınma Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

Yazar(lar)ın Katkıları: Bu makalenin yazımına tüm yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Tüm yazarlar son metni okudu ve onayladı.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazarlar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kâr amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Araştırma Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 01-32 karar sayılı ve 12.01.2023 tarihli kurul kararıyla etik açıdan uygun bulunmuştur. Ayrıca, çalışmada Helsinki Bildirgesi'ndeki araştırma ilkelerine bağlı kalınmıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.